

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **V. Q. T.**, zastoupeného JUDr. Daliborem Grůzou, Ph.D., advokátem se sídlem Mírová 4, 693 01 Hustopeče, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 2. 2005, č. j. 63 Az 169/2004 - 32,

t a k t o :

I. Kasační stížnost s e z a m í t á .

II. Žalovaný n e m á p r á v o na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Svoji kasační stížností napadl žalobce (dále označován jako „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 9. 2004, č. j. OAM-2663/VL-20-05-2004. Rozhodnutím správního orgánu byla zamítnuta žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatel ve své kasační stížnosti s odkazem na ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), uvedl, že kasační stížnost podává pro nezákonnost. Podle jeho názoru žalovaný ve svém správním rozhodnutí nesprávně posoudil jeho situaci z hlediska existence důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatel podle svých slov nemohl v zemi původu najít práci. Ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA citované v rozhodnutí žalovaného přitom plyne, že mnozí obyvatelé v odlehlých venkovských

oblastech Vietnamu žijí v extrémní chudobě a že závažným problémem nadále zůstává nezaměstnanost a částečná nezaměstnanost. Stěžovatel je tak podle svého přesvědčení nucen žít v extrémní chudobě, ohrožen podvýživou a smrtí, eventuálně diskriminací a pronásledováním od svých bohatších a vlivnějších spoluobčanů, kteří patří k establishmentu. Stěžovatel měl za to, že se nachází v situaci, kdy má odůvodněný strach z pronásledování ve státě původu mimo jiné kvůli příslušnosti k určité sociální skupině; cítí se rovněž ohrožen pronásledováním a diskriminací a nedostatkem možnosti si zajistit nutné živobytí svou vlastní prací z důvodu nezaměstnanosti a chudoby v zemi původu a příslušnosti k sociální skupině lidí na pokraji společnosti. Navrhl proto zrušení napadeného rozhodnutí krajského soudu pro nezákonnost a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

Současně v rámci kasační stížnosti požádal stěžovatel o přiznání jejího odkladného účinku z důvodu, že v případě nutnosti vycestovat do Vietnamu ještě před rozhodnutím o ní by tam byl ohrožen na životě ze sociálních důvodů popsanych v kasační stížnosti a též pro jeho politické smýšlení a odpor k vietnamské vládě.

Žalovaný ve svém vyjádření navrhl odmítnutí kasační stížnosti pro opožděnost. Z doložky právní moci na rozsudku krajského soudu měl za to, že tento rozsudek nabyl právní moci dne 28. 2. 2005, přičemž – jelikož právní moci rozsudek nabývá doručením - byl stěžovateli doručen nejpozději v tento den. Lhůta k podání kasační stížnosti tak podle žalovaného uplynula nejpozději 14. 3. 2005, kasační stížnost však byla datována (žalovaný sice uvádí „podána“, z kontextu je však patrné, že míní dataci kasační stížnosti – pozn. Nejvyššího správního soudu) dnem 4. 2. 2005, což ovšem podle žalovaného je zjevná nesprávnost a správné datování by podle něho mělo být 2. 4. 2005 a den doručení soudu 5. 4. 2005, tedy opožděně. K meritu kasační stížnosti se žalovaný nevyjádřil.

Krajský soud se ve svém rozsudku ztotožnil se skutkovými i právními závěry žalovaného vyslovenými v žalobou napadeném správním rozhodnutí. Podle soudu stěžovatel požádal o azyl, jak je ze správního spisu patrné, z ekonomických důvodů, z obav, že nebude moci v případě návratu do vlasti vrátit dluh a kvůli legalizaci pobytu v ČR, což nelze podřadit pod žádný z taxativně vymezených důvodů pro udělení azylu, jak jsou uvedeny v § 12 zákona o azylu. Podle soudu v takovém případě šlo zjevně o důvody azylově irelevantní, a proto žalovaný oprávněně žádost stěžovatele o azyl zamítl jako zjevně neodůvodněnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Podle krajského soudu byly nedůvodné i námitky stěžovatele stran porušení jeho procesních práv, neboť žalovaný si opatřil pro rozhodnutí ve věci dostatek důkazů, a to jednak ze žádosti stěžovatele o azyl, jednak podrobným pohovorem se stěžovatelem. Poukazy stěžovatele na jeho pronásledování pro příslušnost k sociální skupině nemajetného etnika shledal krajský soud zcela nepřípadnými, když podle soudu nemajetnost není znakem příslušnosti k sociální skupině, nýbrž subjektivním pocitem, který má v určité etapě svého života velké množství lidí v jakékoli reálně existující společnosti.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu podal stěžovatel dne 23. 8. 2004 a pohovor k tomuto návrhu s ním byl proveden dne 31. 8. 2004. Stěžovatel v návrhu na zahájení řízení uvedl, že svoji vlast opustil v květnu 2002 za pomoci převaděčů kvůli těžké ekonomické situaci jeho rodiny. Do České republiky přijel podle svých slov za prací. To byly, jak uvedl, jediné důvody jeho odchodu z Vietnamu; o azyl požádal, protože neměl platné doklady pro pobyt v České republice a také proto, že neměl kde (v ČR – poznámka Nejvyššího správního soudu) žít – musel v ČR často přespávat na nádraží. Návratu do Vietnamu se, jak uvedl, obával

kvůli dluhu, který mu tam vznikl v souvislosti s cestou do ČR. V pohovoru k návrhu na zahájení řízení o udělení azylu výše uvedené informace potvrdil a dodal, že o azyl žádá proto, že se doslechl, že v Evropě je jednoduché získat práci a dobré výděly, zatímco ve Vietnamu měl ekonomické potíže a byl nezaměstnaný; proto si vypůjčil peníze a z Vietnamu odcestoval. V ČR však podle svých slov žil bez osobních dokladů, kvůli tomu nemohl ani zde získat práci. O azyl tedy, jak dodal, žádá i proto, aby legalizoval pobyt v ČR. K ekonomické úrovni své rodiny ve Vietnamu uvedl, že byla nízká; bydlel společně s rodiči a bratrem v domku, rodiče pracovali na poli, rodina pěstovala rýži, kukuřici a brambory. Peníze jim podle stěžovatele nestačily k živobytí. Stěžovatel sám neměl nikdy stálé zaměstnání, příležitostně, asi rok, pracoval jako zedník. Stálé zaměstnání si nehledal, u nich na vesnici to nemělo cenu, dokonce i když jeden spoluobčan z vesnice za získání práce dal úplatek, dostal práci pouze na nějaký čas. Stěžovatel dodal, že žil z toho, co rodina vydělala na poli. Na cestu do ČR získal peníze od rodičů, kteří si podle jeho slov zřejmě někde vypůjčili; obává se, že by v případě návratu do Vietnamu neměl dluh z čeho splatit a věřitelé by jeho rodině mohli zabavit nějaký majetek. Dále stěžovatel uvedl, že poměrně dlouhou dobu pobýval v ČR bez legálních dokladů k pobytu, neboť údajně nevěděl, že je potřebuje; teprve poté, co byl správně vyhoštěn z ČR, na radu svých vietnamských známých požádal kvůli legalizaci pobytu o azyl. Návratu do vlasti se, kromě obav kvůli půjčce na cestu do ČR, neobává, problémy se státními orgány ve Vietnamu neměl.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Stěžovatel rozhodnutí krajského soudu vytýká nesprávné posouzení právní otázky, zda příslušnost k sociální skupině nemajetných a nechť žít v chudobě a ohrožen nezaměstnaností v zemi původu je důvodem pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud se nejprve podrobně zabýval tím, zda kasační stížnost byla podána včas. Ze soudního spisu je patrné, že rozsudek krajského soudu ze dne 22. 2. 2005 byl zástupci stěžovatele doručen v úterý 1. 3. 2005, což koresponduje též s údajem uvedeným v kasační stížnosti. Kasační stížnost tedy mohl stěžovatel včas podat nejpozději v úterý 15. 3. 2005 (§ 106 odst. 2 věta první, § 40 odst. 2 s. ř. s.). Stěžovatel podal kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu osobně do podatelny tohoto soudu dne 7. 3. 2005. Třebaže se kasační stížnost podává u soudu, který napadené rozhodnutí vydal, lhůta byla zachována i tehdy, byla-li kasační stížnost podána u Nejvyššího správního soudu (§ 106 odst. 4 s. ř. s.). Lze tedy uzavřít, že kasační stížnost byla podána včas. Dataci kasační stížnosti dnem 4. 2. 2005 nutno považovat za zřejmou nesprávnost [těchto zřejmých nesprávností ostatně kasační stížnost obsahuje více – uvádí se v ní, že se napadá rozhodnutí krajského soudu o odmítnutí podání a je zmiňován důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., třebaže z dalšího obsahu podání je nepochybné, že ve skutečnosti je uplatňován důvod podle písm. a) téhož ustanovení a že se napadá rozsudek krajského soudu, kterým byla správní žaloba stěžovatele zamítnuta].

Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Jednání ve věci, při kterém by byl stěžovatel vyslechnut, jak se v kasační stížnosti domáhal, Nejvyšší správní soud nenařídil. Podle § 109 odst. 1 s. ř. s. o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání; považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání. Podle názoru Nejvyššího správního soudu nebylo pro řádné rozhodnutí ve věci potřeba jakkoli doplňovat

zjišťování skutkového stavu (zejména nebylo důvodu vyslýchat stěžovatele) a ani z jiného důvodu nebylo třeba provádět dokazování. Všechny skutečnosti, které byly rozhodné pro posouzení jeho kasační stížnosti, byly předmětem pohovoru se stěžovatelem k jeho žádosti o azyl a stěžovatel k nim vypověděl způsobem a v míře podrobnosti pro rozhodnutí více než dostačující; protokol o pohovoru, o jehož věrohodnosti a úplnosti nemá Nejvyšší správní soud sebemenšího důvodu pochybovat, je pak součástí soudního spisu. Jiný vhodný důvod k nařízení jednání Nejvyšší správní soud rovněž neshledal.

Na základě skutkových zjištění provedených ve správním řízení správní orgán zcela oprávněně dospěl k závěru, že stěžovatel neuvádí žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu (tj. za uplatňování politických práv a svobod, nebo z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště), nýbrž výlučně skutečnosti svědčící o tom, že ze země původu odešel ve snaze uniknout špatné ekonomické situaci sebe sama i své rodiny a problémům s pracovním uplatněním, což rozhodně mezi azylově relevantní důvody nelze zařadit. Stěžovateli lze na základě toho, co uvedl v azylovém řízení, věřit, že ve Vietnamu patří k chudším vrstvám obyvatelstva; lze jej proto zařadit do – alespoň jak ji chápou někteří sociologové – určité sociologicky chápané sociální (společenské) skupiny, třídy či vrstvy podle velikosti jeho disponibilního bohatství (viz Kolektiv: Velký sociologický slovník, II. díl, Univerzita Karlova – Vydavatelství Karolinum, Praha 1996, zejm. str. 994-996, 1336-1337 a 1393 – hesla „skupina společenská“, „třída“ a „vrstva“), v jeho konkrétním případě do chudší vrstvy vietnamské společnosti. Tuto skutečnost však ještě nelze považovat samu o sobě za azylově relevantní. I pouhá příslušnost k určité sociální skupině může být postačujícím důvodem pro udělení azylu; rozhodující je ovšem existence odůvodněného strachu z pronásledování, směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, případně odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004 - 60, zveřejněný pod číslem 364/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu; srov. též nepublikovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2004, č. j. 6 Azs 41/2004 - 67 a rovněž nepublikovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2004, č. j. 2 Azs 69/2003 - 48 – právní názor vyjádřený ve třetím ze zmiňovaných rozsudků byl základem argumentace krajského soudu obsažené v odůvodnění jeho rozsudku). V případě stěžovatele je však jím tvrzený strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k nemajetným vrstvám vietnamské společnosti zcela neodůvodněný. Stěžovatel totiž ve správním řízení neuvedl žádné skutečnosti, na základě nichž by bylo lze mít za to, že je v důsledku své nemajetnosti jakkoli pronásledován či že se pronásledování důvodně obává. To, že kvůli nemajetnosti nejsou jeho životní podmínky jím samotným považovány za uspokojivé a že i z objektivního hlediska je lze považovat za velmi obtížné, totiž není pronásledováním či hrozbou pronásledování, nýbrž objektivním stavem a životní daností (expresivně vyjádřeno „osudem“ stěžovatele) vyplývajícím z obecných ekonomických a politických podmínek a historického vývoje v zemi, v níž se stěžovatel narodil a žil, v kombinaci s konkrétní historií jeho rodiny i jeho samotného. Tento stav, jakkoli jej z obecně lidského hlediska nutno považovat za tíživý, nezakládá právo stěžovatele na poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu. Dospěl-li krajský soud v principu k témuž závěru, posoudil právní otázku azylové relevance příslušnosti stěžovatele k sociální skupině nemajetných a nechuti žít v chudobě a ohrožení nezaměstnaností v zemi jeho původu zcela správně.

Neuváděl-li stěžovatel jako žadatel o azyl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, šlo o žádost zjevně nedůvodnou, kterou bylo lze zamítnout podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu při dodržení lhůty uvedené v § 16 odst. 2 tohoto zákona (viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 27/2003 - 48, nepublikováno).

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění důvodu kasační stížnosti uplatňovaného stěžovatelem. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé (několik týdnů po předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu) nerozhodoval již o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti; nezabýval se proto ani důvody, pro které se stěžovatel přiznání odkladného účinku kasační stížnosti domáhal.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Žalovaný proto nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 in fine ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 21. července 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu